

Hlavním námětem výstavy je navazování vztahů, překonávání rozdílů, rozporů a z toho vyplývajících nedorozumění. Snaží se ukázat, jak právě kulturní prolínání různých skupin může přispět k harmonii a vzájemnému vcítění a přiblížení v dalších oblastech. Kultura se už dávno neomezuje na pěstování kultu národních okruhů s představou jejich nezaměnitelného charakteru. Vzhledem k rychlému bourání nejrůznějších bariér, k němuž došlo v posledních letech, se jednotlivé oblasti více prostupují, aniž by se porušila jejich základní identita. Nyní je na nás, abychom využili konkrétních možností, které se naskýtají a nabízejí otevírání nových osobních vztahů, z nichž se pak odvíjejí širší souvislosti.

V Čechách a především v Praze se vzhledem k zeměpisné poloze a etnické situaci protínaly rozmanité kultury - především česká, německá a židovská. Teprve v poslední době dochází k novému historickému zhodnocení těchto proudů, které se rozvíjely až do třicátých let našeho století, kdy došlo ze známých důvodů k jejich odumírání a nakonec téměř úplnému přerušení. Nechci se vracet příliš do minulosti, ale zdá se mi vhodné připomenout, že naše nejvýraznější umělecká skupina počátku století - slavná Osma - se skládala zcela přirozeně z českých i německých malířů. V Praze působili také významní německy píšící spisovatelé a básníci. Před druhou světovou válkou se stalo demokratické Československo domovem mnoha německých a rakouských pokrokových osobností. Po válce zase odešla do Spolkové republiky Německo a dalších zemí řada představitelů české a slovenské kultury.

Teď máme více než po padesáti letech možnost vytvářet nové spojitosti. V rámci této výstavy využívá Nové sdružení pražských umělců partnerství měst Prahy a Norimberka, aby ve spolupráci s norimberským Kunsthausem připravilo v pražském Mánesu výstavu, které se zúčastňují hosté z Norimberka. Na základě zvoleného tématu byli vybráni čeští a němečtí umělci. Vzniká tak poměrně pestrý obraz dvou okruhů, který však má jednotící myšlenku.

Některé autory vytvářeli díla přímo pro tento účel, u jiných jsem vybral starší práce. Instalace je různorodá z hlediska zvolených výtvarných prostředků, principů tvorby a pohledů na skutečnost. Dělí se na několik generačních vrstev a názorových proudů.

K těm, kteří určovali vývoj českého malířství od šedesátých let, patří **Jiří Načeradský**. V jeho expresivních, velkoryse citěných obrazech se střetávají protikladné city, dochází v nich ke zkratům a hromadění napětí, aby vzápětí proud energie vytryskl s plnou silou. Jeho dílo odráží neustálou touhu člověka po překonávání hranic vlastních možností, vyrovnávání a zase porušování harmonie ve vztazích mezi mužem a ženou, mezi různými skupinami lidí.

Se stejnou intenzitou a ostrovní vnímá základní principy našeho života **Ivan Komárek**, který ve své nadsázce často přestupuje hranice obvyklých konvencí. Nutí diváka k tamyšlení, často ho svým odvážným projevem provokuje a zároveň mu nabízí rozšíření obzoru s ohledem na citění a vnímání vzájemných vztahů.

Obrazy **Petra Šmahy** prostupuje jako jedno z témat trauma. Malíř svým expresivním rukopisem naznačuje zauzlení nebo zpětrhání souvislosti a nemožnost nebo obtížnost řešení vzniklých situací. Jsou v nich ukryty naděje i dramata své doby.

Pocit krajiny se vryvá do obrazů **Miloslava Marschala**, v nichž je obsaženo nahlédnutí pod povrch skutečnosti a nalezení klíče k rozluštění jejího charakteru, stavby, vrstvení a nálady.

Vladimír Gebauer je malíř, ale v komorních obrazech a kresbách využívá i prvků koláže a assembláže. Někdy se jeho sdělení koncentruje do jednoduchých znaků a geometricky přesně uspořádaných prostorů.

Pavla Aubrechtová rozkládá skutečnost na střípky, rozbije původní tvar a z takto vzniklých elementů uspořádá novou skladbu, v níž se kombinuje původní obsah s autorčinou představou.

Olaf Hanel neustále experimentuje v obraze i prostoru s tvary, symboly, znaky a ornamenty. Spojuje náhodu, přesnou kompozici a přísťnost řádu s volnou hrou, stálost s pomíjivostí a jedinečností okamžiku.

V díle **Svatopluka Klimeše** se objevilo téma vztahu národů a vystavené obrazy se konkrétně týkají západního českého pohraničí. Sdělení vychází z humanistického přesvědčení a promítá se do

Das Hauptthema der Ausstellung ist das Anknüpfen von Beziehungen, das Überwinden von Unterschieden, Widersprüchen und daraus folgenden Mißverständnissen. Es wird darin angestrebt zu erweisen, wie eben das kulturelle Durchdringen von verschiedenen Gruppen zu einer Harmonie, einem gegenseitigen Hineinfühlen und einer Annäherung auch auf weiteren Gebieten beitragen kann. Die Kultur beschränkt sich seit langem nicht mehr auf die Pflege des Kultes der Nationalbereiche samt der Vorstellung von ihrem nicht zu wechselnden Charakter. Angesichts eines schnellen Abbaus verschiedenster Barrieren, der in den letzten Jahren erfolgte, durchdringen einander einzelne Bereiche, ohne daß ihre grundlegende Identität gestört wird. Nun steht uns zu, konkrete Möglichkeiten auszunutzen, die es nun gibt und die das Erschließen neuer persönlicher Verhältnisse bieten, wovon dann weitere Zusammenhänge sich abwickeln können.

In Böhmen, und vor allem in Prag, kreuzten sich angesichts der geographischen Lage und der ethnischen Situation mannigfaltige Kulturen durcheinander - vornehmlich die tschechische, deutsche und jüdische Kultur. Erst in der letzten Zeit kommt es zu einer neuen historischen Auswertung dieser Strömungen, die sich bis zu den dreißiger Jahren dieses Jahrhunderts entwickelten, wo aus bekannten Gründen ihr Absterben und schließlich ihre fast völlige Unterbrechung erfolgte. Ich möchte mich nicht mit einem zu weiten Rückblick in die Vergangenheit befassen, doch ich sehe als geeignet in Erinnerung zu bringen, daß unsere ausgeprägteste Künstlergruppe vom Anfang dieses Jahrhunderts - der berühmte Achte - ganz natürlich aus tschechischen sowie deutschen Malern zusammengestellt war. In Prag wirkten auch bedeutsame deutschschreibende Schriftsteller und Dichter. Vor dem zweiten Weltkrieg wurde die demokratische Tschechoslowakei zur Heimat vieler deutscher sowie österreichischer fortschrittlicher Persönlichkeiten. Nach dem Krieg gingen wiederum zahlreiche Vertreter der tschechischen und slowakischen Kultur in die Bundesrepublik Deutschland und weitere Länder fort.

Jetzt, nach mehr als fünfzig Jahren, haben wir wieder die Möglichkeit, neue Verbindungen zu schaffen. Im Rahmen der gegenwärtigen Ausstellung nützt die Neue Malervereinigung von Prag die Partnerschaft der Städte Prag und Nürnberg dazu aus, in Zusammenarbeit mit dem Nürnberger Kunsthaus im Prager Künstlersaal Mánes eine Ausstellung zu veranstalten, an der sich Gäste aus Nürnberg beteiligen. Aufgrund des erwählten Themas wurden tschechische sowie deutsche Künstler ausgewählt. Somit ist ein verhältnismäßig buntes Bild zweier Wirkungskreise entstanden, das allerdings durch eine vereinigende Idee charakterisiert wird.

Einige Autoren haben ihre Werke direkt für diesen Zweck geschaffen, von anderen habe ich ihre ältere Werke ausgewählt. Die Installation ist verschiedenartig, und zwar sowohl aus der Sicht der erwählten bildenden Mittel und Schaffensprinzipien als auch der Ansichten der Wirklichkeit. Sie kann in mehrere Generationsschichten und Ansichtsströmungen eingeteilt werden.

Jenen Autoren, die die Entwicklung der tschechischen Malerkunst seit den sechziger Jahren mitbestimmten, gehört **Jiří Načeradský** an. In seinen expressiven, großzügig empfundenen Bildern stoßen gegensätzliche Gemüter zusammen, es erfolgen darin Kurzschlüsse und Aufspeicherung von Spannungen, um unmittelbar darauf den Energiestrom mit voller Kraft aufschließen zu lassen. In seinem Werk widerspiegelt sich das unaufhörliche Sehnen des Menschen nach der Überwindung der Grenzen eigener Möglichkeiten, nach dem Ausgleich und der wiederholten Störung der Harmonie in Verhältnissen zwischen Mann und Frau, zwischen verschiedenen Menschengruppen.

Mit gleicher Intensität und Schärfe nimmt Grundprinzipien des menschlichen Lebens **Ivan Komárek** wahr, der in seiner Hyperbel oftmals die Grenzen gewöhnlicher Konventionen überschreitet. Er zwingt den Zuschauer zum Nachsinnen, oft provoziert er ihn durch seinen gewagten Ausdruck und gleichzeitig bietet ihm eine Horizonterweiterung angesichts der Empfindung und Wahrnehmung gegenseitiger Beziehungen an.

Die Bilder von **Petr Šmaha** sind vom Trauma als einem der Themen durchsetzt. Der Maler deutet durch seine expressive Handschrift das

portrétů, v nichž jde o vyjádření výrazu ve chvílích těžkých rozhodnutí v pocitech vyplývajících z mezních situací. V jeho projevu se nyní zpřítomňuje neuzavřené téma vztahů mezi Čechy a Němci. Klimeš vždy spolupracuje s náhodou, ale tentokrát se jí snažil omezit, i když ji kresba ohněm vždy přináší.

V malbách a kresbách **Zoji Villalobos** proudí siločáry utvářející energetické pole. V nich dochází k vyrovnání a harmonii nebo k přepětí, které směřuje k uvolnění sil v nevládnutelné erupci.

V obrazech **Richarda Kočího** se snoubí minulost se současností v kultivovaném ladění přesných přechodů barevných odstínů i ve vyvážené skladbě forem.

V díle **Michala Matzenauera** je obsaženo všechno, co nás obklopuje, co tvoří náš svět. Je tam krajina, člověk, sen, ostře vyjádřený veš a také symboly života prostupující dějinami. Je tam minulost i budoucnost, poezii proměněná realita.

Rytmem obrazů **Jiřího Mikesky** prosvítají archetypální tvary naznačující souvislosti napříč časem i místem. Je v něm zakotvena složitost dneška, který uzavírá jednu kapitolu dokonalým vyčerpáním dosavadních možností a jenom lehounce pootevírá dveře další epochy, jejíž podobu pracně hledáme.

Obrazy **Jarmily Janůjové** jsou nasmělou, křehkou, stříbrně znějící poezií. Jsou ozvěnou snů a pocitů, stávají se naplněním představ, vyjádřených osobitým, přerušovaným a zase znovu navazujícím rukopisem.

Obrazy **Josefa Mýzky** jsou pro mě vzpomínkou na rodinnou pohodu nebo na náladu poklidného letního posezení v zahradě. Je v nich soulad, náznak, nedořečenost, ale také ráznost gesta i shrnutí myšlenky znakem.

Znak má mimořádnou důležitost pro tvorbu **Eduarda Ovčáčka** od jejich počátků až do současnosti. Opouští původní význam a stává se součástí skladby a jejím nosným prvkem.

V díle **Rostislava Nováka** se doplňuje struktura a řád, náhoda a přesná skladba. Všechno je však v různorodosti a složitém členění podřízeno základní myšlence.

V projevu **Aleše Ogouna** se prolínají klasické techniky s vlastními postupy, malířské citění s prostorovým řešením a obrazy s reálnými elementy se střídají s abstraktními představami. Smysl pro soulad barevných ploch doplňují světelné odlesky kovových ploch rozrytých broušením.

Romana Králová citlivě zachází s obrazovou plochou v akcentech barev a náznaků tvarů ve volném štetcovém přednesu.

Práce **Ludka Filipského** je velmi rozmanitá a sahá od kreseb přes experimentování s papírem až k objektům.

Jana Křitová ztvárnila téma "mostu" prostorovou kompozicí, jež má pomocí výtvarných prostředků vyznačovat do svého okolí a nacházet s ním styčné body.

Jitka Svobodová přenáší představy do kreseb a objektů, v nichž pracuje s otevřeným i uzavřeným prostorem. Vyjadřuje v nich mnohdy velmi syrovým a intenzivním způsobem své myšlenky, pocity, dojmy i objevy.

Projev **Pavla Trnky** je určen řádem v prostupování a přetínání geometrických tvarů a vztahem mezi vyvážeností forem a neustálou proměnou a pohybem.

Na rozdíl od rozmanité české kolekce je soubor prací autorů norimberského okruhu ucelený a názorově sladěný. Jsou v něm zastoupena díla předních osobností spíš mladší generace a myslím, že jejich projev, orientovaný především na prostorové instalace, bude pro pražskou výtvarnou scénu oživením, objevem a překvapením.

Z velkého množství umělců jsme vybrali šest malířů a sochařů, setkali jsme se s nimi v "Kunsthau" v Norimberku a nahlédli do jejich práce, jejíž vysoká úroveň souvisí s úlohou města jako významného kulturního centra. Není možné se po letmém seznámení vyjadřovat k jejich projevu, který svědčí nejen o dlouhodobém a úzkém vztahu k dalším uměleckým střediskům a o přesných informacích o celkovém vývoji, ale především o svébytné systematické práci, navazující také na vlastní tradice. Na první pohled je spojuje dokonalé a důsledné rozvíjení nápadů a jejich využití všemi možnými směry a cestami. Je pro ně příznačné také svobodné kombinování nejrozličnějších hmot a prostředků za volného uplatnění nejnáročnějších technologií a odvážného spojení různých materiálů. Zbývá jen uvést jména hostů: **Winfried Baumann, Günter Paule,**

Verknöten oder Zerreißen der Zusammenhänge sowie die Unmöglichkeit oder Schwierigkeit einer Lösung der entstandenen Situationen an. In seinen Bildern sind Hoffnungen sowie Dramen seiner Zeit verborgen.

In den Bildern von **Miloslav Marschal** ist die Empfindung einer Landschaft eingepreßt, die Einsicht unter die Oberfläche der Wirklichkeit und der Fund eines Schlüssels zur Enträtselung ihres Charakters und Baues, ihrer Aufschichtung und Stimmung enthalten.

Vladimír Gebauer ist ein Maler, jedoch in seinen Bildern und Zeichnungen von Kammerstil verwendet er auch Elemente der Collage und Assemblage. Manchmal konzentrieren sich seine Mitteilungen in einfachen Zeichen und geometrisch genau angeordneten Raumdarstellungen.

Pavla Aubrechtová zerlegt die Wirklichkeit in scherbenartige Bruchstücke, zersprengt die ursprüngliche Gestalt, und aus so entstandenen Elementen setzt sie ein neues Gebilde zusammen, worin sich der ursprüngliche Inhalt mit ihrer Autorenavorstellung kombiniert.

Olaf Hanel experimentiert immerfort im Bild sowie Raum mit Formen, Symbolen, Zeichen und Ornamenten. Er verknüpft den Zufall, die genaue Komposition und strenge Ordnung mit einem freien Spiel, die Beständigkeit mit der Vergänglichkeit eines Augenblicks.

Im Werk von **Svatopluk Klimeš** erschien das Thema der Völkerbeziehungen, und seine ausgestellten Bilder stehen im konkreten Zusammenhang mit dem westlichen Grenzgebiet Tschechiens. Seine Mitteilung geht von der humanistischen Überzeugung aus und objektiviert sich in Porträten, in denen es sich um die Ausdrucksgestaltung in Momenten schwerer Entscheidungen mittels der sich aus Grenzsituationen ergebenden Empfindungen handelt. In seiner Äußerung vergegenwärtigt er nun das nicht abgeschlossene Thema der Beziehungen zwischen Tschechen und Deutschen. Klimeš arbeitet immer zusammen mit einem Zufall, jedoch diesmal war er bestrebt, diesen zu beschränken, obwohl die Zeichnung mit Feuer immer mit Zufall verbunden ist.

In Gemälden und Zeichnungen von **Zoja Villalobos** strömen den Energiefluß bildende Kraftlinien, worin ein Ausgleich und Harmonie, oder aber eine Überspannung erfolgt, die auf die Entlösung der Kräfte in einem unbeherrschbaren Ausbruch hinzielt.

In Gemälden von **Richard Kočí** verknüpft sich die Vergangenheit mit der Gegenwart in einer kultivierten Abstimmung genauer Übergänge zwischen einzelnen Farbtönen und in einer ausgewogenen Formenkomposition.

Im Werk von **Michal Matzenauer** ist alles enthalten, was uns umgibt, woraus unsere Welt gebildet ist. Es besteht aus der Landschaft, dem Menschen, dem Traum, einem scharf geprägten Vers und auch aus Lebenssymbolen, die die Geschichte durchdringen. Es umfaßt die Vergangenheit sowie die Zukunft, die durch die Poesie umgewandelte Realität.

Im Rhythmus der Bilder von **Jiří Mikeska** schimmern archetypische Formen durch, die Zusammenhänge quer über Zeit und Ort andeuten. Es ist darin die Kompliziertheit der Gegenwart verankert, die ein Kapitel mit der vollkommenen Erschöpfung bisheriger Möglichkeiten abschließt und nur sachte die Tür zur nächsten Epoche halb öffnet, nach deren Gestalt wir mühselig suchen.

Die Bilder von **Jarmila Janůjová** stellen eine schüchterne, zarte, silberig klingende Poesie dar. Es sind Echos von Träumen und Empfindungen, Erfüllungen von Vorstellungen, die durch eine unterbrochene und die Verbindung wieder aufnehmende Handschrift zum Ausdruck gebracht werden.

Die Bilder von **Josef Mýzky** stellen für mich eine Erinnerung an das Familienbehagen oder an die Stimmung eines ruhigen Verweilens im Garten zur Sommerzeit dar. Sie erhalten Übereinstimmung, Andeutung, unvollendete Aussage, aber auch Schlagfertigkeit der Geste sowie Zusammenfassung der Idee in einem Symbol.

Das Symbol ist von besonderer Wichtigkeit auch für das Schaffen von **Eduard Ovčáček**, von seinen Anfängen bis zur Gegenwart. Es verliert die ursprüngliche Bedeutung und wird zum Bestandteil der Komposition und zu ihrem Tragelement.

Im Werk von **Rostislav Novák** sind die Struktur und Ordnung, der Zufall und die genaue Komposition einander ergänzt. Alles ist aber in ihrer Verschiedenartigkeit und komplizierten Aufgliederung der Grundidee untergeordnet.

Gerhard Mayer, Hansjörg Schäfer, Adrian Maryniak a Wolfgang G. Bühler.

Doufám, že výstava splní očekávání a přinese novou vlnu vztahů mezi umělci obou národů, konkrétní společné projekty, v důsledku kulturního propojení také lepší vzájemného porozumění a přerůstání souvislostí do všech životních sfér.

Jiří Machalický

In der Ausdrucksweise von **Aleš Ogoun** sind klassische Techniken mit seinen eigenen Verfahren, die Malerempfindung mit einer räumlichen Lösung verbunden, und Abbilder realer Elemente wechseln mit abstrakten Vorstellungen ab. Der Sinn für den Einklang von Farbenflächen wird durch Lichtreflexe von mittels der Schleifung aufgewühlten Flächen ergänzt.

Romana Králová behandelt die Bildfläche mit Gefühl für Farbenakzente und Formenandeutung in freier Pinselführung.

Das Werk von **Luděk Filipický** ist ziemlich verschiedenartig und erstreckt sich von Zeichnungen über Experimentieren mit Papier bis zu Objekten.

Jana Křížová gestaltete das Thema "Brücke" in einer Raumkomposition, die durch bildende Mittel in ihre Umgebung ausstrahlen und Berührungspunkte mit ihr finden soll.

Jitka Svobodová überträgt die Vorstellungen in Zeichnungen und Objekte, an denen sie mit einem offenen sowie geschlossenen Raum arbeitet. Sie bringt darin manchmal auf eine rohe und intensive Weise ihre Gedanken, Empfindungen, Gefühle und Entdeckungen zum Ausdruck.

Die Ausdrucksweise von **Pavel Trnka** wird durch die Ordnung im Durchsetzen und Durchschneiden geometrischer Formen sowie durch das Verhältnis zwischen der Ausgewogenheit der Formen und der stetigen Umwandlung und Bewegung bestimmt.

Zum Unterschied von der mannigfaltigen tschechischen Kollektion ist die Zusammenstellung von Werken des Nürnberger Wirkungskreises in sich abgeschlossen und einander abgestimmt. Es sind darin Werke führender Persönlichkeiten eher von der jüngeren Generation vertreten, und ich vermute, daß ihr vornehmlich auf Rauminstallationen orientierter Ausdruck für den Prager Schauplatz bildender Künste eine neue Belebung, Entdeckung und Überraschung darbieten wird.

Aus der zahlreichen Reihe von Künstlern haben wir sechs Maler und Bildhauer ausgewählt, wir sind mit ihnen im Kunsthaus in Nürnberg zusammengetroffen und haben einen Einblick in ihre Arbeit gewonnen, deren hohes Niveau mit der Rolle der Stadt als eines bedeutsamen Kulturzentrums zusammenhängt. Nach einem flüchtigen Kennenlernen ist es nicht möglich, sich zu ihrer Ausdrucksweise zu äußern, die nicht nur von einer langfristigen und engen Beziehung zu anderen künstlerischen Arbeitsstätten sowie von genauen Informationen über die Gesamtentwicklung, sondern auch vor allem von der eigenartigen systematischen, gleichfalls an eigene Traditionen anknüpfenden Arbeit zeugt. Auf den ersten Blick sind sie durch eine vollkommene und konsequente Ideenentfaltung und -ausnutzung in allmöglichen Richtungen und auf verschiedensten Wegen miteinander verbunden. Kennzeichnend für sie ist auch eine freie Kombination verschiedenster Materialien und Mittel unter einer freien Anwendung der anspruchvollsten Technologien und gewagten Verknüpfung unterschiedlicher Materialien. Es erübrigt noch die Namen der Gäste anzuführen: **Winfried Bauman, Wolfgang Bühler, Adrian Maryniak, Gerhard Mayer, Günter Paule und Hansjörg Schäfer.**

Ich hoffe, daß die Ausstellung die Erwartungen erfüllen, eine neue Welle der zwischen den Künstlern beider Völker aufgenommenen Beziehungen, konkrete gemeinsame Projekte, im Zusammenhang mit kulturellen Verbindungen auch ein besseres gegenseitiges Verständnis und Hinüberwachen der Beziehungen in alle Lebensbereiche erbringen wird.

Jiří Machalický